

Wojciech Kosior

Federal law v. State law w Stanach Zjednoczonych – uwagi interpretacyjne

---

Roczniki Administracji i Prawa 14/1, 75-82

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

FEDERAL LAW V. STATE LAW W STANACH ZJEDNOCZONYCH – UWAGI INTERPRETACYJNE

Pojęcie „prawo amerykańskie” nie jest jednoznaczne i przez to sprawia liczne problemy interpretacyjne. Najczęściej ogólna wiedza w tym zakresie ogranicza się do pojedynczych stwierdzeń, takich jak: *common law*, prawo federalne i prawo stanowe. O ile pojęcie *common law* jest szerzej znane, to jednak rozróżnienie pomiędzy prawem federalnym a stanowym wciąż budzi poważne wątpliwości interpretacyjne, zwłaszcza dla prawnika wykształconego i praktykującego w państwie z unitarnym systemem prawnym. Pojawiają się pytania o zależność i relację pomiędzy tymi dwoma gałęziami prawa, i – co za się z tym wiąże – pomiędzy sądami federalnymi a stanowymi.

Dostępna na polskim rynku literatura prawnicza nie udziela odpowiedzi na takie pytania. Najobszerniejszy jak dotąd i jedyny podręcznik prawa amerykańskiego wydany w języku polskim przez Romana Tokarczyka wyjaśnia tylko, że prawo stanowe (*state law*) to prawo „(...) obowiązujące jedynie w określonym stanie”, zaś prawo federalne (*federal law*) to prawo „(...) obowiązujące na terenie całego kraju”¹.

Niniejszym artykułem postaram się udzielić odpowiedzi na pytania dotyczące wzajemnych relacji pomiędzy amerykańskim prawem federalnym a prawem stanowym, w tym na temat relacji pomiędzy sądami na poszczególnych szczeblach.

ŹRÓDŁA PRAWA AMERYKAŃSKIEGO

Stany Zjednoczone Ameryki składają się z 50 stanów i jednego dystryktu federalnego – Kolumbia, w którym znajduje się stolica USA – Waszyngton. Władza wykonawcza, ustawodawcza i sędziowska realizowana jest na dwóch poziomach: ogólnopaństwowym tj. federalnym oraz stanowym. Cechą charakterystyczną dla amerykańskiego ustroju jest, zatem federalizm dualistyczny².

Katalog źródeł prawa amerykańskiego jest jeden i składa się z: *constitutional law, statutory law, administrative law and case law*, tj. ze źródeł konstytucyjnych, ustawowych, administracyjnych i sądowych. Na poziomie federalnym katalog ten wygląda następująco: *The United States Constitution, Federal Statutes, Federal Regulations issued by federal administrative agencies, Federal Case Law*, tj. Konstytucja Stanów Zjednoczonych, ustawy federalne, przepisy ustanawiane przez administrację federalną oraz prawo sądowe stanowiące przez sądy federalne. Na szczeblu stanowym przybiera to postać następującej hierarchii: *State Constitution, State Statutes, State Regulations issued by state administrative agencies*,

* mgr; Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Prawa i Administracji.

¹ R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009, s. 26.

² P. Sarnecki, *Ustroje konstytucyjne państw współczesnych*, Kraków 2008, s. 79.

State Case Law, tj. konstytucja stanowa, ustawy stanowe, przepisy stanowione przez administrację stanową oraz prawo sądowe wynikające z orzeczeń sądów stanowych.

PRAWO I SĄDY FEDERALNE

Najważniejszym źródłem prawa federalnego jest Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki składająca się z siedmiu artykułów i dwudziestu siedmiu poprawek. Konstytucja USA w Artykule I, sekcji 8 zawiera enumeratywne wyliczenie dziedzin, które poddane są regulacji przez Kongres USA, a tym samym stanowią przedmiot prawa ogólnopaństwowego, tj. federalnego. Zgodnie z ww. zapisem Kongres USA ma prawo m.in.: wprowadzać i pobierać podatki, cła, daniny i opłaty; zaciągać pożyczki na rachunek Stanów Zjednoczonych; regulować obrót z zagranicą; ustalać dla całego obszaru Stanów Zjednoczonych jednolite zasady nabywania obywatelstwa oraz jednolite prawo upadłościowe; bić monety, określać ich wartość; ustalać jednostki miar i wag; wprowadzać kary za podrabianie państwowych papierów wartościowych oraz monet, będących w obiegu w Stanach Zjednoczonych; ustanawiać urzędy i szlaki pocztowe; popierać rozwój nauki i użytecznych umiejętności przez zapewnienie na określony czas autorom i wynalazcom wyłącznych praw do ich dzieł czy wynalazków; tworzyć sądy niższe w stosunku do Sądu Najwyższego; określać odpowiedzialność i karać za piractwo i ciężkie przestępstwa popełnione na pełnym morzu oraz za naruszenie prawa narodów; wypowiedać wojnę; wystawiać listy kaperskie i wydawać przepisy dotyczące prawa do łupu na lądzie i wodach; wystawiać i utrzymywać armię; tworzyć i utrzymywać marynarkę wojenną; wydawać przepisy o kierowaniu lądowymi i morskimi siłami zbrojnymi oraz o służbie wojskowej; stosować środki dla powoływania, zorganizowania uzbrojenia i przeszkolenia policji³. Dla zrealizowania ww. uprawnień Kongres USA ma prawo wydawać wszelkie ustawy oraz może nadawać władzom naczelnym Stanów Zjednoczonych uprawnienia prawotwórcze, które okażą się potrzebne i właściwe w tym celu.

Ustawy regulujące wspomniane dziedziny – określone wcześniej jako *Federal Statutes* – są skodyfikowane w *The United States Code*, tj. Kodeksie Stanów Zjednoczonych. Kodeks ten składa się z pięćdziesięciu tytułów podzielonych kolejno na rozdziały, części, sekcje, paragrafy i klauzule. Ustawodawstwo federalne obejmuje m.in. takie działy, jak: administracja rządowa, bezpieczeństwo wewnętrzne, siły zbrojne, rolnictwo, imigracja i sprawy obywateli, zamówienia publiczne, finanse państwa, autostrady i koleje, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, prawo upadłościowe, prawo bankowe, prawo handlowe, prawo autorskie, prawo ochrony środowiska, prawo i procedura karna, prawo celne, prawo patentowe, prawo Indian czy też sądownictwo i procedura sądowa.

Obok wymienionych ustaw na prawo federalne składają się także *Federal Regulations issued by federal administrative agencies*, czyli przepisy wydawane przez administrację federalną. Przepisy te są również skodyfikowane w akcie zwanym *The Code of Federal Regulations*. Kodeks ten również składa się z pięćdziesięciu tytułów, w znacznej części pokrywających się z zakresem regulowanym przez ustawy federalne; są to w takim przypadku przepisy wykonawcze do ustaw. Ponadto Kodeks ten reguluje także inne dziedziny, m.in. takie jak: wybory federalne, budownictwo i rozwój miejski, prawo energetyczne czy prawo wodne.

³ The Constitution of the United States, National Center for Constitutional Studies, Washington D.C., 2010, s. 6-8.

Oprócz powyższych na prawo federalne składają się również orzeczenia sądów federalnych, a zwłaszcza wyroki Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych i wyrażone w nich opinie. Orzeczenia Sądu Najwyższego USA są publikowane w *The United States Reports*. Co ciekawe, pomimo że prawo amerykańskie zaliczane jest do rodziny prawa *common law*, tj. opartego na precedensach sądowych, to w przypadku orzeczeń Sądu Najwyższego USA wydawanych na gruncie przepisów federalnych zasada ta doznaje ograniczenia. Traktuję tu o tzw. doktrynie *Erie* sformułowanej na gruncie głośnego wyroku *Erie Railroad Co. v. Tompkins* z 1938 r., zgodnie z którą Sąd Najwyższy USA musi wydawać wyroki w oparciu o konkretne przepisy prawa federalnego. Co do zasady, w systemach *common law* to orzeczenia sądowe kreują prawo, zaś z uwagi na doktrynę *Erie* wyroki Sądu Najwyższego USA, stanowią uzupełnienie obowiązującego i skodyfikowanego przepisu np. ustawy federalnej. Ich rolę w tym zakresie można zatem porównać do wyroków polskiego Sądu Najwyższego, i służą one interpretacji, wykładni konkretnych przepisów prawa.

Opisane powyżej źródła prawa i regulowane dziedziny tworzą prawo federalne Stanów Zjednoczonych Ameryki obowiązujące w całym kraju i są zastrzeżone tylko dla niego. Oznacza to, że powyższe kwestie nie podlegają regulacji przez prawo stanowe.

W przypadku sądownictwa federalnego zgodnie z Artykułem III, sekcją 1 Konstytucji USA władzę sądową Stanów Zjednoczonych sprawuje jeden Sąd Najwyższy oraz sądy niższe ustanowione przez Kongres⁴. Struktura sądów federalnych jest trójstopniowa i składają się na nią Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych, dwanaście sądów apelacyjnych i dziewięćdziesiąt cztery sądy dystryktowe. Oprócz tego funkcjonuje również federalny pion sądów szczególnych. *U.S. District Courts* są podstawowymi sądami w systemie sądownictwa federalnego rozpatrującymi sprawy karne i cywilne w pierwszej instancji. *U.S. Courts of Appeals* są sądami wyższej instancji rozpatrującymi apelacje od wyroków sądów dystryktowych oraz sprawy o przestępstwa federalne, spory między obywatelami różnych stanów oraz sprawy cywilne wytaczane przez państwo⁵. *The Supreme Court of the United States* orzeka w sprawach tzw. konstytucyjnych, sprawach ambasadorów i konsulów, sprawach, w których stroną jest stan, a nadto posiada właściwość apelacyjną nad niższymi sądami federalnymi, sądami szczególnymi, a w pewnych przypadkach nad sądami stanowymi⁶. Konstytucja USA w Artykule III oddała sądownictwu federalnemu jurysdykcję nad: sprawami wynikającymi z konstytucji, ustaw federalnych i zawartych umów międzynarodowych, sprawami dotyczącymi przedstawicieli obcych państw, sprawami z zakresu prawa morskiego, sprawami, w których stroną były Stany Zjednoczone, oraz tymi, w których stronami byli obywatele różnych stanów, sprawami pomiędzy stanami a obywatelami innych stanów lub państw⁷. Szczegółowy wykaz spraw podległych sądom federalnym uregulowany jest w Tytule 28 Kodeksu Stanów Zjednoczonych, o czym traktuje dalsza część artykułu.

PRAWO I SĄDY STANOWE

Najważniejszym źródłem prawa stanowego jest *State Constitution*. Konstytucja reguluje kompetencje poszczególnych organów odpowiedzialnych za całą gamę problemów prawnych, pojawiających się na tle życia codziennego w danym stanie, z wyłączeniem

⁴ *The Constitution of the United States...*, s. 12.

⁵ A.M. Ludwikowska, R.R. Ludwikowski, *Sądy w Stanach Zjednoczonych. Struktura i jurysdykcja*, Toruń 2008, s. 20-21.

⁶ R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie...*, s. 56.

⁷ G. Górski, *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych do 1930 roku*, Lublin 2006, s. 48.

spraw zastrzeżonych dla prawa federalnego. Ustanawia również strukturę tych organów odpowiednio do ich funkcji prawotwórczych. Na samym dole tej struktury znajdują się instytucje *local government*, sprawujące władzę wykonawczą⁸. Do niej przykładowo należą: gubernator stanu, sekretarz stanu czy stanowy prokurator generalny. To właśnie te organy wydają wspomniane wcześniej *State Regulations*. Poziom wyżej znajdują się *state legislatures*, czyli władza ustawodawcza. Uchwalają one *State Statutes*, które regulują prawa i obowiązki mieszkańców danego stanu, i łącznie ze *State Regulations* są źródłem prawa stanowego w danym stanie. Prawo to reguluje pozostałe dziedziny życia niezastrzeżone do wyłącznej regulacji prawa federalnego.

Do stosowania i interpretowania prawa powołane są *state courts*, czyli władza sądownicza. Struktura sądów stanowych jest trójstopniowa. Na samym dole struktury znajdują się *trial courts*, czyli sądy pierwszej instancji rozpatrujące sprawy cywilne i karne. Nad nimi funkcjonują *court of appeals*, czyli sądy apelacyjne kontrolujące pod kątem merytorycznym orzeczenia wydane przez niższą instancję. Na samej górze tej struktury są stanowe *supreme courts*, czyli sądy najwyższe, powołane m.in. do ostatecznego interpretowania prawa stanowego. Oprócz tego w każdym stanie funkcjonują też sądy szczególne o wyspecjalizowanych właściwościach rzeczowych⁹.

Jurysdykcja sądów stanowych rozciąga się na wszystkie sprawy powstałe na tle wykonywania władzy lub obowiązywania prawa stanowego. W pewnych przypadkach jurysdykcja ta obejmuje również sprawy z zakresu prawa federalnego, o czym w dalszej części artykułu. W przypadku rozpatrywania sprawy powstałej na tle zagadnienia nieuregulowanego przez prawo stanowe sądy opierają się na istniejących precedensach lub tworzą nowe. W odniesieniu do spraw, dla których istnieją normy prawa stanowego, sądy wydają orzeczenia w oparciu o to prawo przy uwzględnieniu dotychczasowego orzecznictwa precedensowego¹⁰.

RELACJA POMIĘDZY PRAWEM FEDERALNYM A PRAWEM STANOWYM

Zasadniczą regułą wyznaczającą relację pomiędzy prawem federalnym a stanowym jest *the Supremacy Clause*, czyli klauzula nadrzędności sformułowana w Artykule VI sekcji 2 Konstytucji USA. Zgodnie z tą klauzulą Konstytucja USA, ustawy federalne, umowy międzynarodowe zawarte przez Stany Zjednoczone stanowią najwyższe prawo krajowe, które wiąże wszystkich sędziów, każdego stanu, nawet gdyby było sprzeczne ze stanową konstytucją lub ustawą¹¹.

Zastosowanie tej klauzuli ma np. miejsce wtedy, gdy prawo federalne wyraźnie zabrania jakiegoś zachowania, zaś prawo stanowe na to zezwala. Zachodzi wówczas tzw. *federal preemption*, czyli przewaga prawa federalnego. Warto w tym miejscu wspomnieć jednak o niedawnym i wyjątkowym odstąpieniu od tej zasady. W stanach Kolorado i Waszyngton pojawiły się tendencje do zalegalizowania w prawie stanowym posiadania niewielkiej ilości marihuany wbrew

⁸ H.M. Hart Jr., *The Relations between state and federal law*, "Columbia Law Review", vol. 54, No. 4, New York City 1954, s. 491-492.

⁹ A.M. Ludwikowska, R.R. Ludwikowski, *Sądy w Stanach Zjednoczonych...*, s. 90-98.

¹⁰ R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie...*, s. 32-33.

¹¹ *The Constitution of the United States...*, s. 15-16.

prawa federalnemu – ustawa *the Controlled Substances Act* wyraźnie zakazuje wytwarzania, rozprowadzania czy posiadania jakiegokolwiek jej ilości¹². Rząd federalny ustąpił jednak i zezwolił na wprowadzenie w prawie tych stanów regulacji pozwalających na posiadanie marihuany dla celów medycznych i rekreacyjnych pod ścisłą kontrolą prokuratorów federalnych i zastrzeżeniem uprawnienia do odwołania tego zezwolenia. Kolejne stany również rozważają podjęcie kroków zmierzających do legalizacji marihuany w określonych warunkach.

Jednakże możliwa jest sytuacja odwrotna; nawet jeżeli prawo federalne zostanie zmienne i zezwoli na posiadanie marihuany, prawo stanowe może tego zabronić. Każdy stan może bowiem nakładać na swoich obywateli więcej zobowiązań wedle prawa stanowego, niż wynika to z prawa federalnego, o ile nie narusza to postanowień XIV Poprawki do Konstytucji USA.

Zgodnie z brzmieniem XIV Poprawki do Konstytucji USA żaden stan nie może uchylać ani stosować ustaw, które by ograniczały prawa i wolności obywateli Stanów Zjednoczonych¹³. Podkreślić jednak należy, że dotyczy to wyłącznie praw i wolności wynikających z *United States Bill of Rights*, czyli z Karty Praw Stanów Zjednoczonych zawartych w pierwszych dziesięciu poprawkach do Konstytucji USA ustanawiających podstawowe swobody i wolności obywatelskie.

Przykładowo, gdy prawo federalne nie przewiduje danego obowiązku, np. zapinania pasów w trakcie jazdy samochodem, to fakt ten nie wyklucza nałożenia takiego obowiązku przez prawo stanowe dla swoich obywateli. W takiej sytuacji nie dojdzie do naruszenia „praw i wolności obywateli Stanów Zjednoczonych”, bowiem prawo do niezapinania pasów nie jest gwarantowane przez Konstytucję USA.

Kolejnym przykładem relacji pomiędzy prawem federalnym a stanowym jest sytuacja, w której prawo federalne nie przewiduje pewnych szczególnych, dodatkowych uprawnień dla obywateli, które jednak mogą zostać im nadane przez prawo stanowe. Wynika to z zapisu X Poprawki do Konstytucji USA, zgodnie z *którą władza/uprawnienia*¹⁴ niezastrzeżona dla Stanów Zjednoczonych (dla prawa federalnego – przyp. aut.), ani niewyłączona z właściwości poszczególnych stanów, nadal tym stanom i obywatelom przysługuje¹⁵.

JURYSDYKCJA SĄDÓW FEDERALNYCH I SĄDÓW STANOWYCH

Podstawową zasadą amerykańskiej doktryny sądowej jest, iż daje priorytet jurysdykcyjny sądom stanowym we wszystkich sprawach wynikających zarówno z prawa stanowego, jak i federalnego, jeśli nie zostały one zarezerwowane przez Konstytucję USA i ustawodawstwo federalne do wyłącznej jurysdykcji sądów federalnych.

Jak zostało wcześniej wskazane, Artykuł III Konstytucji USA zawiera ogólne wyliczenie spraw oddanych pod wyłączną federalną władzę sądowniczą. Uściślenie katalogu spraw znajduje się Tytule 28 Kodeksu Stanów Zjednoczonych; zgodnie z § 1331 sądy federal-

¹² L.N. Sacco, K. Finklea, *State Marijuana Legalization Initiatives: Implications for Federal Law Enforcement*, CRS, Washington, D.C., 2013, s. 2.

¹³ *The Constitution of the United States...*, s. 25-26.

¹⁴ W X Poprawce do Konstytucji USA zostało użyte słowo *power*, które w opisanym kontekście należy tłumaczyć jako władza, w tym władza do nadawania uprawnień – przyp. aut.

¹⁵ *The Constitution of the United States...*, s. 23.

ne rozpatrują sprawy wynikłe w oparciu o Konstytucję USA, ustawodawstwo federalne i umowy międzynarodowe zawarte przez Stany Zjednoczone; a także sprawy z prawa upadłościowego (§ 1334), sprawy admiralicji (§ 1333), sprawy handlowe i antymonopolowe (§ 1337), sprawy patentowe, znaków towarowych i nieuczciwej konkurencji (§ 1338) oraz sprawy dotyczące poczty (§ 1339)¹⁶. Powyższe są zastrzeżone dla właściwości sądownictwa federalnego. W przypadku wniesienia sprawy należącej do jednej z ww. kategorii do sądu stanowego, sąd ten powinien przekazać ją według właściwości¹⁷.

Sądy federalne mogą również orzekać w sprawach wynikających z prawa stanowego. Cytowany już Artykuł III Konstytucji USA przewiduje ich właściwość do spraw, w których strony są obywatelami różnych stanów – tzw. *diversity jurisdiction*, czyli jurysdykcja międzystanowa. Tytuł 28 § 1332 precyzuje, że dotyczy to spraw, w których wartość przedmiotu sporu przekracza sumę 75 000 \$. W takiej sytuacji sąd federalny orzeka na podstawie materialnego prawa stanowego precedensowego oraz stanowionego, jednakże w oparciu o federalne prawo procesowe¹⁸.

Pomimo że powyższe sprawy *diversity* nie są zastrzeżone dla sądów federalnych, ale jedynie przewidują możliwość konkurencji z sądami stanowymi, od woli stron zależy, na jakie forum skierują sprawę. Umożliwienie rozpatrzenia przez sąd federalny sporów pomiędzy obywatelami różnych stanów było podyktowane obawą twórców konstytucji przed faworyzowaniem przez sędziów stanowych swoich obywateli¹⁹.

Jak wspomniano powyżej, to sądy stanowe przodują w rozpatrywaniu wszystkich spraw zarówno na gruncie prawa stanowego, jak i federalnego. Statystyki w tym zakresie nie pozostawiają wątpliwości: na 27 milionów spraw cywilnych i karnych rozpoznawanych rocznie przez sądy stanowe przypada 280 000 spraw tego rodzaju rozpatrywanych przez sądy federalne²⁰. Z uwagi na ogromną liczbę spraw przypadających na sędziego stanowego orzekającego w pierwszej instancji, zdarza się, że rozpatruje on sprawę, nie badając przy tym, czy zachodzi szczególna jurysdykcja federalna. Rodzi to później problemy w postępowaniu apelacyjnym na skutek interwencji *sądów federalnych*²¹.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że sądy federalne nie stanowią instancji wyższej nad sądami stanowymi. Wyjątkiem od tej reguły jest jurysdykcja Sądu Najwyższego USA. Sąd ten rozpatruje apelacje od wyroków sądów stanowych, które orzekając na podstawie prawa federalnego, uznały daną ustawę federalną za sprzeczną z Konstytucją USA. Drugim przypadkiem jest specjalna procedura zwana *certiorari*, polegająca na badaniu przez Sąd Najwyższy USA, pod kątem merytorycznym, sprawy prawomocnie zakończonej przed sądami stanowymi na wniosek strony. Instytucja ta zbliżona jest do polskiej skargi kasacyjnej. Ponadto Sąd Najwyższy USA posiada ogromną władzę badania zgodności z Konstytucją USA prawodawstwa federalnego i stanowego w ramach tzw. *judicial review*²². W konsekwencji

¹⁶ M. Ludwikowska, R.R. Ludwikowski, *Sądy w Stanach Zjednoczonych...*, s. 50.

¹⁷ T.F. Hogan, *The Federal Court System in the United States. An introduction for judges and judicial administrators in other countries*, CRS, Washington, D.C., 2010, s. 16.

¹⁸ M. Ludwikowska, R.R. Ludwikowski, *Sądy w Stanach Zjednoczonych...*, s. 52, 62.

¹⁹ *Ibidem*, s. 56.

²⁰ A.B. Morisson, "Courts" in *Fundamentals of American Law*, New York City 1996, s. 60.

²¹ S.D. O'Connor, *Trends in the Relationship between the federal and state courts from the perspective of a state court judge*, "Indiana Law Journal", Vol. 22, Iss. 4, article 8, Bloomington 1981, s. 801.

²² R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie...*, s. 57.

tego orzeczenia Sądu Najwyższego USA mogą mieć rozstrzygający charakter w przypadku konfliktu na tle danej sprawy pomiędzy prawem federalnym a prawem stanowym, gdy jedno z nich zostanie uznane za niekonstytucyjne²³.

PODSUMOWANIE

System prawa amerykańskiego należy do najbardziej skomplikowanych na świecie. Przede wszystkim ze względu na dualizm federalno-stanowy oraz brak uregulowania niektórych dziedzin w prawie stanowym i oparcie się na precedensach sądowych. Jednakże zrozumienie istoty tego systemu będzie prostsze, jeśli przyjrzymy się zasadom, na jakich prawo Unii Europejskiej koreluje z prawem państwa członkowskiego. Dla prawnika amerykańskiego może być niejasna ta relacja, bowiem odbywa się ona na poziomach: państwowym i organizacji międzynarodowej, zaś prawo amerykańskie „zamknięte” jest w granicach jednego państwa. Wbrew pozorom te dwa systemy są do siebie zbliżone, co może stanowić przyczynek do dalszych badań w zakresie prawa porównawczego.

Bibliografia

- Górski G., *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych do 1930 roku*, Lublin 2006.
- Hart H.M. Jr., *The Relations between state and federal law*, “Columbia Law Review”, vol. 54, No. 4, New York City 1954.
- Hogan T.F., *The Federal Court System in the United States. An introduction for judges and judicial administrators in other countries*, Washington, D.C., 2010.
- Ludwikowska A.M., Ludwikowski R.R., *Sądy w Stanach Zjednoczonych. Struktura i jurysdykcja*, Toruń 2008.
- Morisson A.B., *“Courts” in Fundamentals of American Law*, OUP, New York City, 1996.
- O'Connor S.D., *Trends in the Relationship between the federal and state courts from the perspective of a state court judge*, “Indiana Law Journal”, Vol. 22, Iss. 4, article 8, Bloomington 1981.
- Sacco L.N., K. Finklea K., *State Marijuana Legalization Initiatives: Implications for Federal Law Enforcement*, Washington, D.C., 2013.
- Sarnecki P., *Ustroje konstytucyjne państw współczesnych*, Kraków 2008.
- Shreve G.R., *Conflicts Law: State or Federal*, “Indiana Law Journal”, Vol. 68, Iss. 3, article 18, Bloomington 1993.
- Tokarczyk R., *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009.
- The Constitution of the United States*, National Center for Constitutional Studies, Washington D.C., 2010.

Streszczenie: System prawa amerykańskiego jawi się jako skomplikowany dla prawnika wykształconego w państwie z unitarnym systemem prawa przede wszystkim z uwagi na swój dualizm i podział na system federalny i stanowy przy jednoczesnym oparciu o *common law*. Niniejszy artykuł dotyczy wzajemnych relacji pomiędzy tymi dwoma systemami, odnosząc się jednocześnie do zagadnienia jurysdykcji sądów federalnych i stanowych.

²³ G.R. Shreve, *Conflicts Law: State or Federal*, “Indiana Law Journal”, Vol. 68, Iss. 3, article 18, Bloomington 1993, s. 908.

Słowa kluczowe: Stany Zjednoczone Ameryki, prawo amerykańskie, prawo federalne, prawo stanowe, *common law*.

FEDERAL LAW V. STATE LAW IN THE UNITED STATES
- GENERAL COMMENTS

Summary: The American legal system appears to be complicated for lawyers educated in a country with a unitary system of law. Mainly because of its dualism and further division to the federal and state level and also because of the *common law* system itself. This article regards the relation between those levels and puts some attention to the jurisdiction issue of federal and state's courts.

Key words: The United States of America, American law, federal law, state law, *common law*.